

Grängsjö Bladet

Grängsjö Bygals informationsblad

Redaktion: Sven Erik Nordén

Ola Wahlman

Jagrid Berglund

Årgång 5 December 2014

Nr 56

www.grangsjo.se

Omslagsbilden togs julafton 2009 på Hagan (Böle) där Sara och Isaac Gomes firade sin första jul. Sara hette då fortfarande Nordin - eftersom hon och Isaac inte gifte sig förrän följande sommar. Både Isaacs mormor Karin och Saras farmor Ingrid fanns fortfarande med bland oss. Nu är de båda borta... Julen är kanske den högtid då vi mest påminns om bortgångna släktingar och familjemedlemmar, och trots att julens evangelium handlar om ett "glatt budskap", Jesu födelse, så präglas ändå helgen av ett vist vemod och tankar på tidigare jular - åtminstone bland oss litet äldre/SE

Om den lille gubbens namn

Någon kanske undrar vad den lille grå gubben berättade för mig vid det senaste mötet - och det får man veta i detta nummer av bladet. Men först kan jag berätta följande:

När jag först hörde gubben nämna sitt namn – Bligam – så blev jag väldigt förvånad och tyckte att det lät konstigt. Till en början tänkte jag att det kanske var latin, vilket slutändelsen skulle kunna tyda på. Sedan började jag undra om han skämtade med mig, och att det kanske skulle handla om att "bli gammal". Han verkar ju vara en riktig "spjuver" – och tycks ju alldeles uppenbart ha lyckats bli riktigt gammal... Kanske skulle han senare berätta, att hans efternamn var "Mal", så att hans fullständiga namn blev just "BLIGAM-MAL"... Efter mitt senaste möte med den lille gubben började jag nu söka på Internet. "Bligam" var det inte precis gott om där, men till sist hittade jag något ganska fantastiskt. Ordet "bligam" visade sig faktiskt finnas – men på ett gammalt konstruerat språk, som heter "Volapyk" eller Volapyk. Språket skapades av den tyske prästen Johann Martin Schleyer och presenterades av honom år 1879. Språket sägs huvudsakligen utgå från engelska och tyska och har en mycket avancerad grammatik. Man kan säga, att detta i dag tämligen okända språk var en föregångare till mer kända Esperanto, som skapades åtta år senare, alltså 1887, av den polske doktorn L L Zamenhof. Esperanto var avsett att fungera som ett internationellt hjälpspråk, som skulle leda till bättre förståelse mellan folk med olika språk – och därmed bl.a. minska riskerna för krig och konflikter. Trots att detta inte blivit en konkret verklighet i någon större omfattning, så används ändå Esperanto i dag av ett avsevärt antal internationella organisationer och föreningar. Så blev uppenbarligen inte fallet med Volapyk, även om det tydligen fortfarande finns några internationella klubbar och föreningar som håller fast vid det språket också.

Volapyks ord "bligam" betyder i alla fall på engelska "obligation" (förpliktelse, förbindelse, kontrakt) eller "liability" (ansvar, skyldighet) – men kan också betyda "bleed" (blöda, åderlata, pungslå)...

Inte helt lätt att bli klok på vilken betydelse gubben – eller den som namngett honom – har lagt i namnet alltså... Men uppenbarligen finns det anledning att ta gubben på allvar. När jag nu träffade gubben igen, så verkade det ju som om det kanske fanns fog för både min egen gissning och förklaringen med det konstruerade språket Volapyk... Mycket märkligt! /SE

För teaterintresserade

I Dagens Nyheter den 21 november Skrev Leif Zern om att ”teatern just nu lider av en svårartad historielöshet”. Han utreder i sin artikel detta och skriver bland annat: ”Ett av samtidsfetischismens första offer tycks vara konsten att läsa. Det händer fortfarande att en klassikertolkning växer fram inifrån, som i Stefan Larssons ’Dödsdansen’ på Maximteatern i Stockholm, och **Michael Cockes ’Körsbärsträdgården’ på Folkteatern i Gävleborg**, men det har blivit så ovanligt att man blir förvånad när det sker”.

Kanske kan vi i Byalaget känna oss litet stolta över att i all anspråkslöshet ha bidragit till nämnda uppsättning av Folkteatern, genom att upplåta Grängjö Kapell till en av ”generalrepetitionerna” av den prisade föreställningen. Särskilt de som agerade publik vid tilldragelsen den 10 oktober kan ta åt sig en smula av berömmet! /SE

Det är ett känt faktum att diabetes, och andra sjukdomar som i hög grad hör ihop med vad vi äter, på senare år ökat dramatiskt i vår del av världen - liksom även på de flesta andra håll med våra matvanor. Visst kan det vara gott med något bakverk till kaffet, men vi bör kanske tänka oss för. Den som till äventyrs har för avsikt att förtära inköpta punchrullar ("dammsugare") ombeds att noga studera innehållsförteckningen. En vis man med kunskap om kost och nutrition har sagt: Om det i någon vara ingår mer än två ingredienser som du inte känner igen - ät den inte! Försök räkna antalet ingredienser på bilden ovan!

Plåttaksfest

Några av festdeltagarna vid norra bordet. En scen från det pågående bildspelet syns i bakgrunden.

Fredagen den 7 november hade Fastighetsgruppen som tidigare aviserats inbjudit byalagets medlemmar till "plåttaksfest" för att fira den slutförda takrenoveringen. Ett 40-tal medlemmar infann sig och fann elegant dukade bord väntande

I festens slutskede dök oväntat Elvis Presley upp. Några tyckte han var misstänkt lik Dag-Ove Syversen.

i stora salen. Ett bildspel med foton från de två gångna somrarnas arbete med taket visades kontinuerligt på vår stora

Mona hälsar alla välkomna.

bildskärm, och så småningom dukades ett antal hemgjorda och fantastiskt välsmakande pajer fram på den hjulförsedda serveringsdisken.

Fastighetsgruppens sammankallande Mona Franzén-Lundin önskade först alla välkomna och redogjorde för bakgrunden till festen. Sannolikt var det också hennes sista framträdande i den rollen, eftersom Fastighetsgruppen nu kommer att uppgå i Byalagets styrelse – efter välförrättat värv

kan man kanske säga, eftersom gruppen de senaste åren som bekant organiserat, administrerat och genomfört ett imponerande renoverings- och moderniseringsarbete på kapellet. Detta hade förstås inte kunnat ske utan ett antal övriga bybors engagerade arbete – och ett antal sponsorerers generösa bidrag. Några av de närvarande som varit mest aktiva på taket och i övrigt arbete kallades upp på scenen, och Gunhild Andersson hedrade dem genom att framföra en hyllningstext och att avslutningsvis utbringa ett leve för "arbetarna"...

Gunhild Andersson läser sin "hyllningstext". De tomma stolarna vid det södra bordet här var förstås ammars besatta av dem som hedrades - och nu stod på scenen, varifrån bilden också togs.

Alla inträdesbiljetter hade ett nummer – och fungerade sedan som lotter vid lotteriet, där ett avsevärt antal skänkta priser delades ut.

Vår "hustrubadur" Dag-Ove Syversen underhöll med gitarr och sång, och ansatser till allsång förekom.

Bodil Östman skänkte ett egenhändigt framställt konstverk i form av en målning av kapellet och fick på scenen berätta om sina tankar vid verkets tillkomst.

Bodil Östman berättar om sina tankar omkring tillkomsten av sitt konstverk - med kapellet som motiv.

Som avslutande "överraskning" efterträddes Dag-Ove på scenen av en återuppstånden Elvis Presley, som framförde några av sina välkända låtar – liksom även något örhänge ur Frank Sinatras produktion. Trots en illusorisk likhet med Elvis fanns det några i publiken som tyckte sig se en viss likhet med den tidigare uppträdande Dag-Ove... En överraskning var det i alla fall...

Stort tack till Fastighetsgruppen och alla som hjälpte till vid denna fest – inte minst till damerna som åstadkommit de fantastiska pajerna med tillbehör!

Den lille grå gubben

När den lille gubben fick mig att följa honom upp mot skogen hemmavid, så var jag mycket förvånad... Han hade ju vid tidigare sammanträffanden oftast bara plötsligt försvunnit omärkligt, nästan innan jag hunnit ställa några frågor till honom. Och nu var det han som tagit initiativet och bett mig följa honom.

Eftersom vi var på väg upp mot skogen, så slogs jag först av tanken att han nu skulle visa mig var han bodde – eftersom han ju en gång litet svävande sagt att han bodde ”i skogen”. Men om det skulle finnas någon form av boplatz här i skogen, så skulle jag förstås redan för länge sedan sett den. Den måste annars vara kilometervis bort, och jag var nu inte utrustad för en så lång promenad. Dessutom skulle min fru förstås bli orolig, om jag blev borta länge, när jag bara gått ut för att hämta tidningen...

Nu började han i alla fall prata, och den i vanliga fall så knarriga rösten blev då plötsligt mildare och mer lågmäld, nästan så att jag hade svårt att höra vad han sa.

- Dedär mä namne mett, hä är e långa historia hä.. Mor me sa att e gammelkäring spått att ja skulle bli gammal. Å ättersôm ja hette Malman i efternamn, sô vare nån sôm tyckte han va rolig å börja kalla mäg Bligam. Bligam Malman kan ju läses sôm ”bli gammal man” å...

Han såg upp på mig som för att se om jag följde med i hans berättelse – och det gjorde jag. Att han hunnit ”bli gammal man” verkade ju också alldeles klart. Trots att han var så liten gav han ändå intryck av att vara mycket gammal – nästan uråldrig... Ändå verkade han märkligt ung i sinnet, och med den där illmariga glimten i ögat som hela tiden antydde att han skulle komma med ett skämt. Fast det han nu berättat om sitt namn verkade ändå litet långsökt... Jag visste verkligen inte vad jag skulle tro.

Under tiden gubben pratade vände han sig om då och då. Det var som om han ville se om jag fanns med hela tiden – och, som sagt, kanske också om jag hörde och förstod han historia om det märkliga namnet. Han såg fortfarande lika snäll och vänlig ut, men skrattrynkorna runt ögonen hade ersatts av ett litet allvarligare uttryck. Jag kände på mig att det han berättade var något som var viktigt för honom, och jag undrade varför han valt att berätta just för mig...

Han gick tyst en stund, utan att vända sig om. Sedan stannade han plötsligt, och jag kom upp jämsides med honom. Då blev det också ännu tydligare hur liten han var. Jag tittade nästan rakt ner på hans grå luva, och han fick böja på nacken, när han såg upp mot mig.

- Fast egentligen hette ju far min bare Malm. Å hä hade å göra mä att han arbeta i e gruva, där dôm tog öpp malm. Sen börja dôm kalle mäg för Malma'n.

Nu kom den där illmariga blicken fram igen, och han såg plötsligt ut som om han skulle berätta en rolig historia. Men han fortsatte sin berättelse...

- Ja, vi arbetta i gruva... Där var hä bra å inte vare så lång.

Nu tittade han upp på mig och log menande – som om han ville säga, att jag inte hade varit idealisk som gruvarbetare på den tiden. Sedan blev han allvarlig igen. Innan han fortsatte, hann jag inskjuta en fråga.

- Vilken gruva var det? Var det någonstans här i närheten?

Då skakade han sakta på huvudet...

- Nej, det var långt härifrån. Långt, långt härifrån...

Och han såg plötsligt nästan ledsen ut, fast bara någon sekund. Sedan syntes åter de vänligt plirande ögonen, med skrattet på lur bakom, och när han började prata igen, så var det också nästan med den vanliga och litet knarriga rösten.

- Fast hä va ju meningen att ja skulle arbeta i e gruva hälle å... Å hä var i Baståsen hä... Men hä vart ingan tå hä e... Fast hä var kanske lika bra. Te arbeta i e gruva ä ingan å stå åter hä e...

Han skakade litet betänksamt på huvudet. Vi fortsatte sakta upp mot skogen. Men så stannade han till igen...

- Men ja hörde en gång att hä skulle ha vare en präst inblanna å. Att hä var en gammaln präst sôm hitta på namne mett. Dôm sa att prästen hade hitta på e nytt språk, å att namne mett betydde nan på dedär språke.

Han tittade upp på mig igen... Det här blev allt märkligare, och jag började känna mig smått förvirrad. Först hade man börjat kalla honom ”Malma’n” för att han hette Malm i efternamn, och sedan hade någon skämtare kommit på att ge honom namnet Bligam, eftersom han spåtts att bli gammal. Och sedan säger han att det är en präst som uppfunnit ett eget språk och gett honom ett namn som skulle betyda något på det språket.

Gubben fortsatte nu, och vi var snart inne i den täta skogen. Jag upptäckte att jag fortfarande hade dagens tidning kvar i handen; det var ju när jag just hämtat den som gubben dykt upp. Nu blev tidningen blöt, när det droppade från granarnas nedhängande grenar, och jag stannade till. Skulle jag verkligen följa med gubben längre? Och varför ville han ha mig med hit upp? Var det något viktigt han ville visa eller säga mig? Jag fick åter den där känslan av överklighet - men den lille gubben bredvid mig var ju ändå så fysiskt påtaglig i sina grå vadmalskläder och de gammaldags kängorna. Han föreföll precis lika verklig som granarna omkring oss. Men det där pratet om hans namn verkade ju litet konstigt. Att det skulle finnas ett ”konstgjort” språk, uppfunnet av en gammal präst, som sedan skulle ha givit gubben ett namn som betydde något på det språket... Nej, det lät bara alltför otroligt.

Plötsligt vände sig gubben emot mig, som om han läst mina tankar.

- Fundere du på dedär mä namne mett än?

Jo, nog gör jag det... Det låter väldigt konstigt...

- Men du sôm har en tœckendän maskin sôm hä går å ta reda på allting i hele vala mä... Du kan föl ta reda på ôm språke dän du... Då får du föl si ôm ja bare hitter på. Ja tror du blir stœss ôm du titter i apparaten dän...

- Menar du datorn? Vet du någonting om datorer och hur dom används?

Gubben verkade ju höra hemma i en helt annan tid, så jag blev väldigt förvånad över att höra honom prata om en sådan modernitet. Men jag skulle ta honom på ordet och söka på Internet. Om det låg något i detta med det påhittade språket, så skulle jag verkligen bli ”stœss” (förvånad på rikssvenska).

Men nu upprepade sig historien från tidigare möten. Plötsligt var gubben bara borta. Som om han kanske blivit irriterad över att jag ifrågasatte hans historia. Nu stod jag där ensam i skogen - irriterad på mig själv för att jag kanske omedvetet skrämt iväg gubben. Det var bara att traska hem igen och vänta tills han kom nästa gång.../SE

Från månadsmötet den 1 december

Övning inför Luciafirandet pågår. Lampan i vår ”kanon” (projektorn som hänger i taket i stora salen) tog slut. Nödvärdigt utbyte av kretskort och lampa skulle kosta någon tusenlapp mer än en helt ny kanon. Alltså: Ny kanon (med sedvanlig garanti) inköpt. Vi hoppas den håller länge...

Julgran inne och ute anskaffad och uppsatt. Tack Urban och Ann-Kristin! Juldekorationerna utplacerade, ny entrématta och nya kaffemuggar inköpta. Sandtunnorna framsatta - för användning vid påkommen halka...

Stefan Kasos rapporterar att ekonomin är helt under kontroll - som vanligt.

Tre nya medlemmar hälsas särskilt välkomna i Byalaget - Lars Göran Johansson i Kvissleby (kusin till Torgny, Lennart och Karin Östman), samt Gertrud och Gösta Woxblom i Åkne. Vi är nu 106 betalande medlemmar. Mycket roligt!

Kommande aktiviteter

Redan tidigare har informerats om att **den traditionella Luciafesten i år blir fredagen den 12/12 - och börjar kl. 18.00.**Luciatåg, auktion och lotterier som alltid. Sedvanliga alster och saker till auktionen och till lotterivinster (gärna ätbara!) tas förstås tacksamt emot. Paket behövs både till barnen och till de vuxna. Vi räknar som vanligt med att alla besökare kommer med stor köplust, gott humör och välfyllda plånböcker (glöm alltså inte att ha med kontanter!).

Julgröt på kapellet onsdag den 17/12 - kl. 16.30 - 18.30. Kostnad 60 kr/person. Anmälan senast den 15/12 till:

Inga-Greta 0652-21042 - Ellen 0652-21155 - Ann-Kristin 0652-14139

Glöm inte att förnya medlemskapet i Byalaget för det nya året! Endast 50 kr för enskild medlem, och 100 kr för familj. Ett tillägg på 50 kr för den som vill ha Grängsjö-Bladet levererat per post. Sätt in pengarna på bankgiro 396-7221 - och meddela att det gäller medlemskap - samt namn och adress!

Slutligen vill redaktionen tacka sina läsare för det gångna året. Särskilt riktar vi oss till utflyttade bybor, som kanske lever sina dagar långt ifrån sin barndoms Grängsjö. Vi ser nu fram mot 2015 och Grängsjö-Bladets årgång 6 och önskar alla bybor - såväl utflyttade som inflyttade och fortfarande boende här - en riktigt

God Jul
och ett
Gott Nytt År!

